

זירה

השתתפות פוליטית

פנייה לנבחרי ציבור

כלי מתוך ארגז הכלים להשתתפות אזרחית ואקטיביזם של צעירים וצעירות

הכלי על רגל אחת

זירה: השתתפות פוליטית

1

תקציר הכלי

כלי זה מבהיר את תפקידם של נבחרי ציבור, מחדד מתי כדאי ונכון לפנות אליהם, באילו אמצעים ואיך ניתן ליצור קשר בלתי אמצעי עמם, כדי להשמיע את קולכם ולהשפיע עליהם כקובעי מדיניות.

2

מתי אשתמש בכלי?

בכל פנייה לנבחרי ציבור ובכל רגע נתון לשם קבלת מידע, הבעת מחאה, בקשה לעזרה, הצגת תלונה, העברת ביקורת או הבעת דעה - חיובית או שלילית - על מהלך ציבורי. במדינה דמוקרטית, כל אזרח יכול לפנות בנושאים אלה לשליחיו ולקבל סיוע ו/או תשובות למבוקשו.

3

מה תהיה התוצאה?

תוצאות הפנייה שונות ומגוונות, החל ממכתב תודה מנומס המציין שהנושא בבדיקה ועד למקרה שבו פנייתנו סייעה לשינוי מדיניות של ממש.

הקדמה

נבחר ציבור הוא אדם שנבחר לתפקיד ציבורי ממשלתי או מקומי בדרך דמוקרטית. השכר שלו משולם מהגוף שאליו הוא נבחר, אבל להבדיל ממשרת ציבור (מה שאנחנו נוהגים לקרוא 'פקידים' או 'עובדי מדינה') לא מתקיימים בינו לבין הגוף שאליו נבחר יחסי עובד-מעביד והוא רשאי לפרוש בכל עת או להיות מודח מתפקידו על ידי הציבור וזאת בדרכים דמוקרטיות ובהליך המוגדר בחוק. מאחר שהציבור, אנחנו, שולחיו של נבחר הציבור יש לנו את הזכות לעקוב אחר פועלו, לבקר את עבודתו, להציע הצעות ולדרוש הסברים ותשובות למהלכים פוליטיים ו/או ציבוריים שאיננו מסכימים להם.

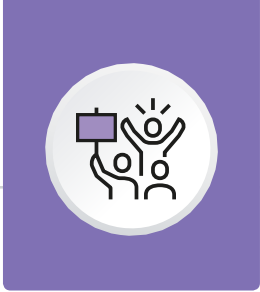
במדינה דמוקרטית זו לא רק זכותנו לפנות אל נבחר/ת הציבור, אלא זה ממש תפקידנו 'להשתמש' במגוון הכלים שהמנגנון הדמוקרטי מאפשר לנו. אם נתקלנו בתופעה שנרצה לשנות או בעוולה ברמה ארצית או מקומית, החל ממחירי הקוטג' ועד למספר גני ילדים ברשות מסוימת, אחת הדרכים לפעול לשינוי היא באמצעות פנייה לנבחר/ת הציבור הרלוונטי לתחום זה. פנייה כזאת יכולה לקצר תהליכים. הקשבה, התערבות והחלטה של נבחר/ת הציבור לפעול בנושא עשויה לייצר השפעה מיידית.

נבחר הציבור מחויב להעמיד מנגנון אישי או עוזרים כדי להשיב על כל אחת מפניות האזרחים, מהחשובה ועד לשולית ביותר. לצורך כך ישנן פלטפורמות של שירות לאזרח, מוקד פניות לציבור ואפילו תקציב כספי הניתן לנבחרי ציבור לשמירת הקשר עם האזרח (לעיון בהוצאות הקשר עם הבוחר של נבחרי הציבור ראו קישור זה).

אני חייב ללכת בעקבותיהם, אני המנהיג שלהם.
אלכסנדר אוגוסט לדרי-רולן

ההיסטוריה נעשית בידי העם לא בידי אנשים, מנהיג הוא משרת הכלל, משרת האידיאה; רוב המנהיגים המובילים שואבים את כוחם מהתמיכה וההיענות שהציבור מעניק להם.

דוד בן-גוריון

פנייה לנבחרי ציבור: איך עושים את זה?

באילו אמצעים יוצרים קשר עם נבחרי ציבור?

בעבר, פנייה לנבחרי ציבור הייתה עניין של מה בכך. האזרח היה שולח מכתב רשמי מבויל באמצעות הדואר. התהליך היה ארוך וכך גם התשובה או ההתייחסות לאזרח. כיום, לנבחרי הציבור יש קשר יומיומי עם שולחיהם והם מתקשרים עמם על בסיס יומי ואף שעתי באמצעות השימוש ברשתות החברתיות. טוויטר, פייסבוק, טלגרם ואינסטגרם הן פלטפורמות שבהן נבחרי ציבור עושים שימוש תדיר כדי לשמר את הקשר עם הבוחר ולשתף אותו בעשייה הציבורית. הקשר הוא מידי והשיח עם נבחרי הציבור מתנהל הרבה פעמים בשידור חי. אזרחים יכולים להפנות ביקורת או לשאול שאלות ולבקש את התייחסות השר או ראש העיר on line. מרבית נבחרי הציבור אינם ממתינים לפניות הציבור, אלא משתמשים ברשתות החברתיות ובערוצי הפרסום השונים כדי לחלוק מידע ולעדכן בפעילותם בזמן אמת, מה שמאפשר לנו, כציבור, למקד את הפנייה שלנו לנבחרים ולפנות אליהם בכל נושא המעסיק אותנו. דרך אחרת לפנות לנציגי הציבור היא באמצעות נציב תלונות הציבור שקיים בכל גוף ציבורי. זוהי אמנם דרך מעט מיושנת, אך היא עדיין קיימת. אפשר לשלוח פנייה ישירה באמצעות הדואר אלקטרוני או במכתב שישלח בדואר.

רגע לפני הפנייה, ורגע לפני חיפוש דרכי הקשר - עצור וחשוב: מי הגורם המתאים ביותר לפנות אליו בהקשר לסוגייה המעסיקה אותך? האם מדובר בגורם מהרשות המקומית, למשל בנושאי חינוך, שיפור פני העיר, קהילה או שמא מדובר בעניין ארצי, כמו יוקר המחיה? ייתכן שמדובר גם בעניין מקומי וגם בעניין ציבורי, למשל בנושא הקשור לתחבורה, שבו יש מעורבות של הרשות המקומית וגם של משרד התחבורה. במקרה כזה, מומלץ להתחיל מהרשות המקומית ולרתום אותה לפעולה יחד מול הגורם הארצי.

1

איך פונים?

טיפ טיפה

הציעו לנבחרי הציבור שמעניינים אתכם חברות בפייסבוק, עקבו אחר פועלם, הגיבו בזמן אמת וכך תיצרו ערוץ קשר ישיר ובלתי אמצעי.

טיפ טיפה

ככל שיהיו יותר בעלי עניין בפנייה, יותר תושבים/ות המעוניינים/ות לפעול בנושא שבגימאתהפונה, כך יגבר הלחץ הציבורי ואיתו הסיכוי לשינוי.

הידעת?

פרטי הקשר של נבחרי הציבור גלויים ומפורסמים ברשת.

טיפ טיפה

כמו בשיר של רחל המשוררת: "פגישה, מבט אחד מהיר, קטעי ניבים סתומים - זה די", גם פה המלצה חשובה היא לקיים פגישה עם נבחר הציבור שאיתו מעוניינים לעמוד בקשר.

ברגע שזיהית את זירת הפעולה: מקומית / ארצית / גם וגם - עלייך למקד את הנושא, לעשות שיעורי בית ולאחר את נבחרי הציבור הרלוונטיים. בכל מקרה, רצוי להתחיל בפנייה לגורם הראשוני העוסק בתחום, לדוגמה אם מדובר בגני ילדים ברשות, יש לפנות לאחראי/ת על גני הילדים, ולפי ההתקדמות לעלות בסולם הפניות. ככלל, מומלץ ראשית לנסות להניע מהלכים במישור המקומי ובשלב מאוחר יותר ובהתאם להתקדמות הטיפול בנושא לפעול גם במישור הארצי.

באתר הכנסת ניתן למצוא מידע ביוגרפי על כל אחד מחברי הכנסת וכן את כתובת המייל ומספר הטלפון בלשכה. במרבית הרשויות המקומיות והערים אפשר לפנות לראש העיר באמצעות קישור ייעודי לפנייה, המופיע באתר האינטרנט של הרשות. באמצעות הלינק כתבו את פרטיכם האישיים, נסחו פנייה והעבירו את בקשתכם ישירות ללשכת ראש העיר.

אם אתה מעוניין בשיתוף פעולה עם העירייה, בקבלת משאבים מתקציב התמיכות שלה או בחשיפה בעמוד הפייסבוק או באתר האינטרנט של הרשות - אזי אין טוב ממראה עיניים. הזמן את ראש העיר וסגניו, את חברי מועצת העיר ואפילו את חברי הכנסת להיפגש אתך באופן פרטי או עם קבוצה של אנשים שהתארגנה סביב אותה סוגייה, שגם אתה שותף לה.

אין תחליף לקשר ישיר ולהיכרות אישית, נסה לייצר כזה. בשלב הראשון מומלץ ליצור קשר עם העוזרים של נבחר הציבור, שכן לכל אחד מהם יש 'שומר סף' שמחליט, פעמים רבות על דעת עצמו, אילו מהפניות יגיעו לשולחנו של נבחר הציבור ואילו יקבלו התייחסות כללית של מכתב מנוסח מראש וקבוע.

דרכים נוספות ליצירת קשר:

- יש עוד 3 דרכים מקוריות, שבאמצעותן תוכלו להשמיע את קולכם בקרב נבחרי ציבור:
- **נאומים בני דקה:** בכל יום שני, עם פתיחת ישיבת המליאה בכנסת, חברי הכנסת מקבלים דקה לגשת למיקרופון ולהעלות נושא מסוים לסדר היום הציבורי. פעמים רבות, חברי הכנסת בוחרים להקריא את פניות הציבור או את הסוגייה שבגינה האזרח פנה אליהם. להלן דוגמה לטקסט שכתבה האזרחית ענת לציון יום האוטיזם הבינ"ל, שהוקרא מעל בימת הכנסת על ידי חברת הכנסת זהבה גלאון (החל מדקה 8:10).
- **ישיבות מליאה במועצת העיר:** אזרחים יכולים להגיע לישיבות מועצת עיר כצופים ואף יכולים להעלות סוגיות בוערות לדיון במסגרת הישיבה.
- **השתתפות בוועדות הכנסת:** כל אזרח רשאי להשתתף בוועדות הכנסת. אם יש סוגייה שבערת לך ואת מתעניינת בנושא מסוים, ניתן לבדוק באתר הכנסת איזו ועדה מטפלת בנושא. אתר הכנסת מאפשר גישה לכתובת המייל של הוועדה, שבאמצעותה תוכל ליצור קשר עם מזכירת הוועדה ולבקש לקחת חלק בדיונים. לטיפים נוספים איך להופיע בוועדות הכנסת ואף להשמיע את דעותיכם לפרוטוקול ראו בכלי השתתפות בוועדות הכנסת.

פנייה לנבחרי ציבור: איך עושים את זה?

2

איך בולטים?

לדוגמה

חברת הכנסת מירב כהן (השדה לשוויון חברתי) ידעה כמי שלקחה על עצמה את הטיפול בגיל השלישי, בעיקר בכל מה שקשור למצבם הכלכלי ולניצולם.

איך ליצור בולטות ביחס לאלפי הפניות האחרות?

- **פנייה אישית ומכוונת לאדם הנכון:** כמו בפנייה לקרנות פילנתרופיות לתמיכה כספית (ראו כלי לגיוס משאבים), גם בפניות לנבחרי ציבור יש לוודא שהפנייה היא אישית ומכוונת לאיש הנכון. מרבית חברי הכנסת בוחרים תחום עיסוק שבו יתמקדו בזמן כהונתם. לעיתים, מדובר בתחום תוכן שהם מביאים לגביו מומחיות מתפקיד קודם ולעיתים הם בוחרים את תחום העיסוק לפי העניין האישי או הציבורי באותה העת. ודא שאתה מכוון את פנייתך לאדם הנכון במקום הנכון, כך תגדיל את הסיכויים שלך לקבל מענה וליזום שינוי של ממש.
- **כיצד נדע מהו תחום העניין/ עיסוק של נבחר/ת הציבור? היום נבחרי הציבור מאוד זמינים עבורנו ברשתות החברתיות. ברגע שיש נושא שחשוב לנו לחולל בו שינוי, נקרא ונלמד: אילו יוזמות הובילו ברמת הרשות/מועצה, אילו חוקים קידמו בנושא ומי קידמ/ה, וגם כדאי שנכיר את דפי הפייסבוק/ חשבונות אינסטגרם/טוויטר של נבחרי/ות הציבור, שבהם הם מביעים את דעותיהם ומתארים את עשייתם.**
- **כתיבה רהוטה, תמציתית ולא מסורבלת:** קח בחשבון שמדי יום מתקבלות אצל נבחר הציבור עשרות פניות ובקשות. פנייה ארוכה ומסורבלת סביר שלא תקבל את ההתייחסות הראויה. בניסוח הפנייה נסה לספק כמה שיותר הסברים ולתת את המידע המלא והמעודכן.
- **כתיבה עניינית ולא מתלהמת:** אם מדובר בתלונה או בביקורת, כתוב אותה בצורה עניינית ומכבדת. אל תשכח שמדובר בפוליטיקאי ואתה רוצה לרתום אותו לסייע לך בפנייה.
- **סימוכין, כתבות, מחקרים והוכחות:** צרף את אלה לטיעונים שיש ברשותך. כך יהיה ברור שאתה פועל מתוך אכפתיות ומקצועיות ולא מתוך גחמה רגעית או שאין בידיך את כל המידע הדרוש.
- **בקשה לפגישה:** אם יש לך הצעה או רעיון חדש שאתה מבקש להטמיע או בקשה להשקעה כספית דאג לפרט ביחס לכך וללוות את הפנייה בבקשה מקדימה לפגישה, כדי להציג מצגת או לפרוס את הרעיון בפירוט נרחב יותר.
- **תמונות או סרטונים:** אם יש לך תמונות או סרטונים צרף אותם לפנייה. תמונות מושכות את תשומת הלב ולרוב מספרות ברגע אחד מה שאלף מילים לא יוכלו לספר.
- **סיקור תקשורתי:** אם יש בידיך סיקור תקשורתי של הפעילות שלך הצג אותו בפני נבחר הציבור. לרוב, סיקור תקשורתי רחב הוא זרז משמעותי בהתייחסות לפנייה שלך.

פנייה לנבחרי ציבור: איך עושים את זה?

3

ממשיכים להיאבק

כל מאבק משמעותי מתחיל בקול ענות חלושה, שלרוב מאופיין בפנייה מנומסת ובהליך המקובל לפנייה לנבחרי ציבור כמפורט בשני הסעיפים הקודמים. זכות המחאה והמאבק נשמרת לפעילים חברתיים שבמרבית המקרים פנו לקבל מענה לסוגייה מסוימת ולא נענו כלל או שהתשובה שקיבלו לא מניחה את דעתם. אחד מהמאפיינים של מדינה דמוקרטית כמדינת ישראל הוא היותה בעלת איזונים ובלמים ומתקיימת בה הפרדת רשויות. אם התשובה של נבחר הציבור במנהיגות המקומית אינה מספקת, יש אפשרות לפנות לממשלה ולבסוף גם להכרעת דין בבית המשפט.

לאזרח הבודד, גם אם לא תמיד זה נראה כך, יש יכולת משמעותית לשנות מציאות. פתיחת צירי כבישים, הפעלת תחבורה ציבורית בשבת, המאבק להרחקת אסדת הגז לווינתן, פתיחה חינוכית של משאבי טבע, כגון חופי הים ואפילו סגירת המפעלים הפטרוכימיים בחיפה, כל אלה דוגמאות למאבקים שהובלו על ידי אזרחים בודדים, שרתמו סביבם קבוצה של פעילים שהזדהו עם המטרה ונאבקו למענה עד להצלחה או לשינוי המדיניות. עצומות חתומות, הפגנות רחוב והשתתפות אקטיבית בכנסים מקצועיים הם דרך נוספת שבאמצעותה ניתן לפנות לשלטון המקומי והארצי כדי לשנות מדיניות.

לדוגמה, המאבק להפעלת תחבורה ציבורית בשבת. במדינת ישראל, בשל חוקי הסטאטוס-קוו עם האוכלוסייה החרדית, אסורה הפעלת תחבורה ציבורית בשבת. במשך שנים פונים אזרחים שונים לשלטונות ומוקמות מפלגות שמצען מקדיש חלק נרחב לשינוי הסטאטוס-קוו, אבל עד לרגע זה כל המאבקים שהיו להסדרת תחבורה ציבורית בשבת כשלו. בשנים האחרונות, רתמו תושבים את ראשי הערים לטובת המאבק שלהם, כמו ברמת גן, בתל אביב ובטבריה, ובאמצעותם אף ניתן מימון להפעלת תחבורה ציבורית בשבת, בניגוד לעמדת השלטון המרכזי והממשלה. עיריית תל אביב אישרה תקציב שנתי של 12 מיליון שקלים מקופת העירייה להפעלת תחבורה ציבורית בשבת, כתוצאה ממאבקם העיקש של אזרחים.

השלטון הממשלתי והשלטון המקומי נגישים לציבור הרחב (גם אם לא תמיד זה נראה כך). יש יותר מדרך אחת להגיע לנבחרי הציבור השונים ולקבל מהם מענה או להביא לשינוי מדיניות לטובת האזרחים. מרבית הדרכים ליצירת קשר עמם מתוארות כאן ולכם רק נותר להחליט באיזה דרך לנקוט.

הידעת?

בשנים האחרונות קמו יוזמות פרטיות של אזרחים לטובת הפעלת תחבורה ציבורית בשבת באמצעות פלטפורמות של מימון המונים (על מימון המונים ראו בפרק על גיוס משאבים). יוזמה דומה היא של רועי שוורץ, שהקים את ארגון "נוע תנוע" בכספי מענק השחרור שלו מהצבא.

סיכום